

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL: ORADEA

Mihai Viteazul

(Nagyipiac-tér) No. 11/0

TELEFON: 670.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Éves évre: 160 Lei

6 hónapra: 80 „

3 hónapra: 40 „

Induló példány 3 Lei

Eljelenik minden pénteken.

I. évf. 8. szám.

6690. Chesván 12.

29. novemb. 15.

|| ZSIDÓ HETILAP ||

Kuck főrabbi ébresztő felhívása a világ zsidóságához.

Az a szent szikra, amely a Megváltás Gényusának lelkében még a világ teremtése előtt élt és amely szikra önállóságunk megszünése és Templo-munk lerombolása óta láthatatlanul izzik a parázs alatt; ez a szikra volt az, amely minden keserű meg-próbáltatásunk alkalmával erősebben izzani kezdett. És lassan ez a kicsiny szikra nagy lángra lobbant a régi jisuv megalapítói által. A legutolsó korban ez a világra szóló láng tette izmosodott a Cion szerelmesei mozgalmában, akik már, ha nem is több szeretettel, de annál több tényekkel próbáltak a Gényus lelkének testet formálni. És az Uristen szelme, aki hű maradt ígéretéhez és emlékezik az Atyák hervadhatatlan érdemeire, élesztgette, növelte állandóan ezt az érzést népében. Népének minden rétegében, legyen az szellemi vagy fizikai munkása az életnek, oly nagyra élesztgette ezt a lángot, hogy kinőhetett belőle a cionista mozgalom minden párt-jával és belső mozgalmával egyetemben. S ki tagadhatná, hogy nem-e az örök gondviselés vezette Erec-Jisráel sorsát az utolsó évtizedekben? A világháború óriási változásokat hozott Palesztina életére a brit megszállással és a Szentföld feletti mandátum átadásával Nagybritánia részére. Az ezt követő Balfour deklaráció rányomta bélyegét Erec-Jisráel további fejlődésére. És ezek a hatalmas történetek mind élő történelmi, soha le nem tagadható tanúi a Teremtő irányításának. És aki hű népéhez és ősi tanaihoz, az láthatja szemmel, miként vezeti vissza a Teremtő népét országába mint a pásztor, aki nyáját az ősi földre akarja vissza terelni.

Ez a nagy csoda elhomályosult a kortársak szemei előtt és profanizálódott a mindennapi robot munka zajában.

És ez a szent alap, amelyből ezen szikra kipattant, tartalmazza egy elrejtett szikráját a messiási gondolathoz, amely, néha feltárul mindenki szeme előtt, de ismét eltűnik, hogy évtizedek esetleg évszázadok után ismét a zsaratnok alól lángra lobbanjon. Ezért van az, hogy Erec-Jisráel különböző periódusaiban a jisuv néha emelkedett és néha vissza süllyedt majdnem a teljes pusztulásig. Minden alkalommal, ha ezen szikra eltűnt, az építő munka súlyos következtetést és minden nagyobb bevándorlást ezen szikra lángra lobbanásának köszönhetjük. És aki követi a régebbi jisuv bevándorlásait, könnyen megállapíthatja, hogy minden süllyedés után egy sokkal nagyobb emelkedés következett, minden krízis után mindig fellendülés jött. Erec-Jisráel települési történetében sok példát találhatunk erre. A leglátványosabb példa erre, helyzetünk a háború alatt. Példátlan gazdasági krízis és ehez hozzá járul a mindent elpusztító sáskajárás, amely oly ijedelemmel töltötte el Palesztina minden lakóját, hogy reszketve féltek a teljes összeomlástól. És szemeinkkel láttuk, hogy a sötétségből kibontakozott részünkre a nagy világosság és a kicsiny ősi jisuv határai kiszélesedtek és Erec-Jisráel elindult az új jisuv mozgalom útján, míg eljutott mai fokára.

Tehát láttuk saját szemeinkkel a Megváltó Gényuszt megjelenni.

És ebből tanuljunk mindnyájan, hogy most se csüggedjünk. Most sem, amikor gyilkos hordák le-mészározták vérszomjas emberek módjára a Tóra nagyjait Jeruzsálem, Chebron, Motza, és Safed szent városokban és egyéb szent helyeken, lerombolták Jákob szépséges sátrait, amelyek vérünk feláldozásával épültek. Igaz, ezen hordák gyilkolásától elfordította a zsidó Gényus arcukat és így rövid időre nekünk is sötétség borult.

Azonban biztos, hogy amilyen óriási méretű a sötétség, amely bennünket az utolsó barbár események folytán körülvesz, ezerszer nagyobb lesz az ezt követő emelkedés. Reméljük, hogy a világ egész zsidóságát egybekötő kapcsok csak megerősödnek és megszilárdulnak az utolsó események hatása alatt. És midőn gondolni fognak a szent, ártatlan és tiszta vére, ami folyt a szentföldön, csak megkésztetődik a szeretet a zsidók szívében ősi országuk iránt. És az össz-zsidóság lelkesedése, amely az alapja minden megváltói gondolatnak, megint megfog jelenni egész fenségében és ereje az elkövetkező építési mozgalomban fog megnyilvánulni.

Bizonyosak vagyunk benne, hogy nagy csapásunkból fog kinőni a mi gyógyulásunk. Gyógyulás oly betegségekre, amely megtámadta Népünk törzsét abban, hogy oly rétegek is megfellebbeztek az Uristen nevével és Tórájáról, akik igen nagy részt vesznek a Szentföld felépítésében és akik előlhor-dozzák a fáklyát egész ősi tisztaságában az egész világ színe előtt. És elfelejtik, hogy a mi országunk Megváltói Gényusa nem fog megjelenni ismét, csakis a Teremtő akaratában, szent Nevének nagyobb dicsőségére, amely megnyilvánulhat a szent életben, a Tóra mindent bearanyozó fényében, amely a világ minden sötétségét alkalmas megvilágítani. És általa fog megjelenni az országépítés igazi nagyságában és első lépésének tiszta szándéka fényét előrevetve, megfogja világítani az utána következő építőnem-zedék minden munkáját.

Ez a lelkiismeret, amely megfogja gyógyítani a zsidó népet a visszatérés által, a világ egyetemes lelkiismeretét is felfogja rázni és az álnok ellenség orvadámasa sokkal nagyobb konstruktív megmozdulásoknak az előhírnöke lesz.

Végeredményben fel fog ébredni az összeség gondolkodása Erec-Jisraélben és az építést segítő, a világ minden országában s a végső győzedelmes nagy, szent erőnek a népi megújodása lesz. A megváltói gondolat nagy titka, amely a létezők tengerében van elrejtve, keresni fogja a zsidó nép igazi szellemét és megfogja azt találni fenséges tisztaságában az isteni szellemben, amely benne lakozik. Ha a kezdet olyan mint egy keskeny folyó, ki fog az szélesedni mint egy hatalmas folyam. Vissza fog térni a Megváltó Cionba és Jákob házában a bűnösökhöz is fog szólni az Ur szava. Hősi erővel és soha nem lankadó akarattal erősíteni fogjuk mind a két jisuvot, a régit és az újat, mert a két jisuv együtt teszik a zsidó népet és a zsidó Erec-Jisraelt.

Mert a Jisuv egy törzs, amelynek ágai vannak. A törzs a régi jisuv és a régi jisuvból indultak ki a legkülönbözőbb építési irányzatok. A régi jisuv az, amely rendelkezik a szent kincsekkel, az övéké a Tóra és Istenfelelem, a hit és minden ami szent. Ezekben rejlik az örökké mozgó erő, amely impulzust ad minden történet és történetű dolognak. Ezen szellemi erőkből táplálkoznak majd a törzsből kinőtt ágak, amelynek látható ágai az új jisuv minden kolóniájával, zsidó településeivel és szellemi kincseivel. Hosszu történelmi vizsgálódások eredményeképpen állapíthatjuk meg, hogy mindezen mozgalmak szorosan egybevannak forrva az ősi gyökérrel és így annak törzsével.

És ezen törzsnek és ágazatainak ismét egyesülniök kell. És a szent hatás, amely szükségszerűen ki-árad az ősi törzsből, előbb vagy utóbb be kell, hogy szívódjék a hatalmas fa ágaiba is, mert ez

az örök természeti törvény. Ez az egész jisuvi igazi zsidó életében fog megnyilvánulni. És viszont. Az építési kedv, amely az ágakból kiárad, sajátjából fog hatást gyakorolni a törzsre és így fognak egyesülni ismét a régi és az új, egy tetteben és egy-akarásban. És egész Izráel egy nép lesz ismét és aki látni fogja őket, megismeri, hogy ez az Isten-áldotta zsidó nép.

Ugy mint hajdanában, midőn a magasságokban dübörgött az Ur hangja, harsogni fog minden zsidó fülébe, és bele fog hatolni az egész nép szívében a világ egyik végéről a másik végéig egy hang, amely szól majd emígyen:

Erősödjétek! Mi pedig megfogunk erősödni népünkért és szent városainkért.

Cházák Veematz.

Elvi harc az Aguda és a Mizrachi között.

Interju Chaim Mayer Hager wilchowitzi főrabbiával.

A múlt napokban megtartott Aguda-meetinggel kapcsolatban egyes körök olyan híreket lantsiroztak, mintha a wischnitzi rabbicalád egyik előkelő tagja, Rabbi Chaim Mayer Hager, wilchowitzi főrabbi a mizrachisták személyükben támadta volna. Az igazság megállapítását a legilletékesebb forrásra bíztuk; felkerestük a főrabbi urat és kikértük véleményét ebben a kérdésben. Rabbi Ch. M. Hager az alábbi rendkívül érdekes nyilatkozatot adta lapunk számára. Az „aidatur et altera pars“ elve alapján a legnagyobb készséggel helyet adunk ezen tiszteletreméltó elvi álláspontnak, amely a lapunk programját nem fedi.

Egy igen érdekes és komoly jelentőséggel bíró álláspontot ismertünk meg a főrabbi ur nyilatkozatából, amelyre más alkalommal még visszatérünk. A főrabbi ur az alábbi nyilatkozatot adta:

„Felelőtlen forrásból eredhet csak az a megállapítás, mintha én a vallásos mizrachistákat a legutóbb megtartott meetingünk alkalmával bármilyen formában támadtam volna. A vallásos mizrachistákat általában; és itt Erdélyben, akiket személyesen is nagybecsülök, részemről nem érhettem támadás, mert nemcsak nekem személyileg, de az Agudának elvileg sincs semmi okunk arra, hogy a Mizráchi alatt csoportosult és vallásilag is kifogástalan egyéneket kritikailag kifogásolnánk.

Másképpen vagyok azonban a „mizrachizmus-sal“ szemben, amelynek a politikáját és a cionista szervezetben elfoglalt álláspontját, érthetetlen toleranciáját jogosan érheti kritika. Joggal illetheti pedig kritika azért, mert ha nem is tendenciózusan, de indirekt elsősorban a mizrachizmus vonható felelő-ségre mindazokért a kulturális intézmények szabad szelleméért, amelyek Palesztinában a vallásos elemek pénzéből is, de nem a Tóra szellemében alkotottak meg. Jogos a kritika azért, mert a Mizráchi helyet tud foglalni a Cionista Szervezetben és organikus fegyelmességéből következő hozzájárulásával lehetővé teszi azt, hogy a vallásos nemzeti zsidók pénzéből vallástalan szellemben vezetett kultur-intézmények jöjjenek létre.

Mi agudisták százszázalékosan vagyunk a zsidó nép és nemzet letéteményesei, mert a Tórának összes törvényeit akarjuk megvalósítani. És kétségte-len, hogy a vallásos mizrachisták e tekintetben egyarányban haladnak velünk és csakis a „Jischuv“ kérdésében van közöttünk elvi differencia. Így érthetetlen, miért áldozzák fel a Tóra 613 törvényét és miért szolgáltatják ki azokat a cionista elgondo-

lás szabad szellemének, amikor velünk csak egy törvény kérdésében kell megegyeznünk, a „Jisuv Erec-Jiszrael“ törvényében. Mi ezen egy törvény kérdésében végül megtudnánk egyezni a vallásos mizrachistákkal, hiszen utjaink végül mégis találkozhatnánk. Nekünk azonban éppen a „Jisuv“ törvénye bír az erec-jiszrael-munkában rendkívüli jelentőséggel, mert soha nem fogunk belenyugodni abba, hogy a palesztinai egyetem teológiai katedráján Dr. Josef Klausner, az egyébként kongeniális, de teljesen vallástalan zsidó tóra-kritikát gyakoroljon; annak a Dr. Klausnernek nem fogadhatjuk el a tanítását és nem bizhatjuk gyermekeink és felnőtteink nevelését rá, akiről hiteles biográfiák (Ajcer-Jiszroél című enciklopédikus mű és egyéb források) arra nézve nyújtanak kétségtelen bizonyítékokat, hogy Dr. Klausner tanításával és irásával a zsidó vallás pillérei vannak alásva. Hiszen evvel éppen a vallásos mizrachisták képezik öntudatlanul azt a hidat, amelyen keresztül a vallásosan élni kívánó és élő zsidóságunk egyrészt kiszolgáltatják a szabad szellemnek.

A vallásos mizrachisták éppen meggyőződésük ellenére kell, hogy tüdjék ezeket az állapotokat és mert számbeli és minőségbeni súlyok nem muja felül a cionistákét, mondhatni „cinkostársukká“ lesznek a zsidótlantó törekvésekben.

Jogosan kérdezhetik miért!? Azért, mert ezen súlyos problémák tárgyalásakor jogosan mutathat arra a cionizmus; „hiszen a mizrachizmus helyét foglal a szervezetünkben és ha ez irányú munkák lényeges különbséget mutatna fel az általános vallásos szükséglettel szemben, ugy a mizrachizmus ezt nem tűrné meg, hanem teljes erőből harcolna ellene mindaddig, amíg ebbeli követeléseit nem teljesítjük“. Ezt mondhatja teljes joggal a cionizmus és magam részéről ezt még aláhuzom azzal; ha a mizrachizmus valóban elégedetlen volna ezzel az állapottal, ngy nem is venne részt a munkában, hanem távollétével, kivonulásával tüntetne ezen törekvésekkel szemben.

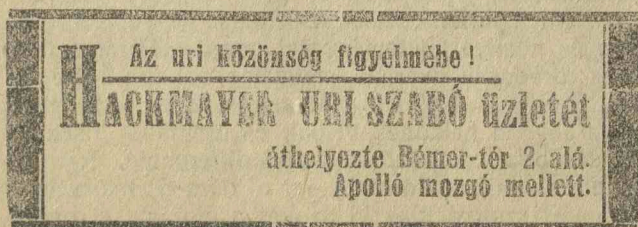
A hivatalos cionizmus kulturális törekvéseit a legnagyobb mértékben elítéljük, mert nem intézményesítette alkotmányilag az igazi zsidó szellem megvalósítását. Sokkal nagyobb mértékben kártható azonban a mizrachizmus asszisztenciája ezen kérdésben, mert a mizrachizmusnak tudnia kell, hogy zsidó országot igazi zsidó szellem nélkül soha nem fogunk felépíteni. És ha mégis részt vesz a közös munkában és nem tudja biztosítani a Tóra hegemóniáját az Erec-Jiszrael-munkában, ugy vonja le annak végső konzekvenciáit és vonuljon le a közös munka-terrénumról.

De mi történne akkor? Ezt a kérdést is jogosan tehetik fel. Akkor az történe, hogy a cionizmus nem hivatkozhatna többé a Mizrachira, mert nem képviselné a vallásos zsidókat, hanem csak a cionista alapon álló, tehát csak nemzeti zsidókat! És mert a vallásos elem még mindig túlsúlyban van és lesz a világ zsidóságában, szükségé lesz a vallásos zsidó tömegekre, mert kifelé mindenképpen az egyetemes zsidóságot akarja képviselni. És fokozottabban áll ez a tétel most, a Jewish Agency megalakítása óta. Most már a nemcionista zsidók nagy tömegei is helyet kapott a Council-ban, mert a Jewish Agency öncélja éppen az, hogy a világ egész zsidóságát képviselje. És én mégis hangosan kiáltom mindenkinek; minden képviselve lehet a Jewish Agency-ben, minden, csak a Tóra nem! Ezért nem csatlakozott a Kenészijsz az Agency-hez! Nekünk a hamisítatlan zsidó szellem kell Palesztinában és nem az Agency által finanszírozott kulturális intézmények! Nekünk a Tóra és Mózes a tanítónk és nem Dr. Klausner József...!

A megoldás pedig egy kortesfogásnak látszó egyszerű tétel. A vallásos mizrachisták vonuljanak ki a cionizmusból és az Agencyből. Keressenek találkozást azokkal a hatalmas vallásos zsidó tömegekkel, akik intranzigensen követelik a Tóra szellemét Erec-Jiszroélban és a Góleszban. Alkossanak zárt csoportot a vallásos elemekkel; igen dolgozzanak együtt az Agudával; ha helyesnek látják vonuljanak be az Agudába, mert az Aguda az igazi zsidó szellem életében nem párt, hanem azt a sziklát akarja kiképezni maga körül, amelyre a Gólesz és Erec-Jiszrael munka támaszkodhat; igen, vonuljanak be az Agudába, mert az Aguda helyzeti energiája intakt! Az Agudára szüksége van a Jewish Agency-nek, mert egy hatalmas vallásos zsidó csoportot képvisel, amely csoport az organikus együttműködéshez szükséges elfogadhatatlan előfeltételeket még nem kapta meg.

Egy országépítés nem azonos egy kártyavár felépítésével. Hatalmasan zsidó és vallásos szellemű fundamentumot kell mindeneke előtt lerakni, azután építhetők a falak és pillérek és csak azután jöhetnek a díszítések; a kulturális külszín és civilizatórikus vívmányok!..

Armonia

A nagyváradai cionista csoport tisztújító meetingje

A Zsidó Nemzeti Szövetség cionista helyicsoportjának tisztújító-közgyűlése hatalmas érdeklődés mellett folyt le folyó hó 10.-én, vasárnap, a Kereskedelmi Csarnok dísztermében.

Előkelő közönség gyűlt össze és a zsidó cserkészek színes tömege tarkította a zsufolásig megtelt hatalmas termet.

A meetinget Dr. Bárdos Imre elnök nyitotta meg rendkívül lelkes szavakkal, rámutatott a szemünk előtt előretörő nagyszerű zsidó ifjainkra, üdvözölte Giszkalay János író, akiről Erdély zsidósága osztatlan szeretettel vesz körül.

Wasserstrom Sándor, a Mizrach vezetője testvéri üdvözlést tolmácsol a Mizrach Erdélyi Központja nevében, közös munkára szólítja Erdély egész zsidóságát, mert, — ugymond, — senki munkáját nem nélkülözhetjük gigászi feladatunk elvégzésében.

Leitner Zoltán, a cionisták nagyváradai ügyvezetőjének jelentése tízéves visszpillantást ad az eddig végzett cionista munkában; jelentése felöleli a cionista csoport tevékenységét és a hallgatóság általános elégedettségrel fogadta azt, mert az eredményben Leitner Zoltán fáradhatatlan agilitásának és koncepciózus, lelkes munkájának nagyrésze van.

A Keren Kajemeth hatalmas munkájáról Dr. Markovits Ignáz, K. K. L. biztos referált. Ezen munka számokban 2200 perselyt és 300.000 lei eredményt jelent. A nagyváradai zsidó házakban található 2200 persely a legmegnyugtatóbb bizonyíték amellett, hogy Dr. Markovits K. K. L. biztos eddigi aktív munkája a további fejlődésben is a legjobb eredményt fogja produkálni. Dr. Markovits felvázolta azokat a forrásokat, amelyekre a K. K. L. büdzséje nyugodtan támaszkodhatik, pár szóban megemlékezett a bécsi Phoenix Életbiztosító Társasággal kötött speciális megállapodásról, amelyet a K. K. L. jerusálemi központja létesített.

Landau Adolf, az Ifjusági-Blokk nevében üdvözlöi a reorganizációt. Reméli, hogy azt intenzív cionista munka követi.

Blum Zsigmond, Keren-Hájeszod főtitkár a K. H.-alapról referált, rámutatott arra, hogy az ezidei kampány során 530.000 leit jegyzett a város zsidósága, amelyből eddig 400.000 tehát a jegyzés 85 százaléka be is folyt. Minden kilátás meg van arra, hogy még ez év folyamán a lejegyzt K. H. felajánlás százszázalékban befolyik.

A meeting fénypontja Giszkalay János, ismert író és cionista vezér briliáns retorikával felépített, művészi élményt jelentő előadása volt.

Előjáróban azzal az általánosan elfogadott megállapítással szállt perbe, hogy a legutóbb lefolyt palesztinai események szomorúságot jelentenek a zsidóságnak. Nem szomorú — ugymond, — de győzelmi események folytak le Palesztinában, ami-

kor első esetben történt, hogy ezuttal nem üldözöttek, hétrégtörnyedt szomorú zsidók voltak a gyilkosokkal szemben, hanem hősiességgel védekeztek nagyszerű harca volt az a barbár tuleróval szemben és ha a polgárháború, mint minden háború, szomorú dolog is, ez a háború 2000 év óta örömműnné, mert ezután nagyszerű ifjaink, a chalucok megvédik az ősi földet, az új honot.

A tulajdonképeni előadását Debóra, a hős zsidó próféta ostorozó szavainak idézésével kezdte. „Átok azokra, akik nem jönnek Isten segítségére!“ — ugymond a proféta — Isten segítségére!? Hiszen ez káromlás! De így szól a proféta az Ur nevében és így szólunk mi is hozzátok; jöjjetek Isten hatalmas művében segíteni, mert Istenünk munkatársat akar bennünk, zsidóknak, hogy a végtelenül befejezett és örökké fejlődő nagy műben részünk legyen. Egy csodálatos és az emberiség történelmében egyedülálló Istenhitre és világlátásra mutat a proféta igéje. Isten műve hatalmas, de örökké teremődik a világ és a teremésben minket, embereket, zsidókat hív segítségül, hogy megteremtjük magunkban; a világon Isten világát.

A történelem ismétlődő fejlődési törvényeit mutatja az az öt honfoglalás, amióta „Éver“ Ábrahám ösátyánk Istenünket megismerte. Ez az öt honfoglalás az ismétlődés törvényét tartja be, de eltér ismétlődésében azoktól a törvényektől, amelyek közt a többi népek regenerálódása és eltűnése végbement. A többi népek történelme egy szabályos görbét mutat, amely lentről, a mélypontból indult ki, felfelé ivelt, a zenithen visszafelé hajlik és végül ismét eltűnik a mélyben. Így voltak és így tűntek el a világ népei. A zsidó történelem szabályosan megismétlődő, de csak felfelé ivelő vonalat mutat és amikor a mélypontból nyilegyenesen eljutott a zenithig, hirtelen, átmenet nélkül bukott alá, míg a következő regenerálódás be nem következett.

Igy volt mindig és a mostani kor asszimilációjának mélypontja után feltámadt egy Vezér, aki Erec-Jiszrael felé mutat! Ábrahám, Jákob, Mózes, Jeremiás, Ezra és Nechemja, ezek a honfoglalók a nemzeti asszimiláció mély pontjából emelték fel az égig, Istenig a zsidó népet és „... átok azokra, akik nem segítenek...“ mondja a proféta. És a világtéremtés nagy művének mérnöki terve, a Biblia nekünk adatott át, segítségünk hát felépíteni a nagy művet a nálunk őrzött és elmulhatalan nagy terv, a Tóra alapján...

A lenyűgöző hatású előadás befejezése után frenetikus tetszés nyilvánítás tört ki a bűvölnen hallgató közönségből.

A megejtett tisztújítás befejezte után a közönség a Hatikva hangjai mellett távozott egy feledhetetlenül szép zsidó ünnepélyről.

Beszélgetésem Niemerover főrabbiával

Románia ősz grand-rabbin-ja városunkban időzött. Péntek délután jött és szombat éjjel már el is utazott. Péntek délután meglátogatta Fuchs Benjamin főrabbit és szombat délelőtt volt szerencsém néhány órát vele tölteni.

Hogy kicsoda Niemerover főrabbi? Románia legfőbb rabbija, zsidó tábori püspök, tábornok rangban, a szenátus kimagasló tagja, hol a zsidóság képviselőjében ül, a regáli zsidóság nagy vezére, ki mindenkor bátran és a kellő helyen szállt szikra, a romániai ősz-zsidóság jogainak kivívása érdekében. A szenátus ülésén lila talárban jelenik meg. Most, hogy Váradon időzött, alkalmam volt vele hosszasan beszélgetni.

Egyéniségét a nagy emberek ismert közvetlen szerény modora jellemzi. Nem pózol és nem fontoskodik, nagyon közvetlenül beszél és a nagyjelentőségű dolgokat és visszaemlékezéseket életéből, mint magától érteődő dolgokat veszi.

Együtt voltam vele a vischnitzi rabbi szombat-délelőtti imádkozásánál. Majd bementünk a vischnitzihez kiddyre. A két nagy ember beszélget. A vischnitzi egy brisz-milóra készül. Niemerover menni akar. A házigazda marasztalja. És ekkor kedélyesen azt mondja Niemerover:

... Eljahu proféta, ki minden ilyen al: alommal jelen van, bizonyára várni fog. Nem mondom, ha én volnék oda hivatalos talán engem nem várna, de őnt vischnitzi rebbe...?

A rebbe hangtalanul de azért szívből nevetett és jóságos, valami érthetetlen fludiummal teli szemével megértően nézett Niemeroverre.

Aztán elmentünk vele és elkísértük Ciorogáriu püspökhöz, kinél udvariassági látogatást tett, hiszen egy sorban ülnek a szenátusban és régi ismerősök. Utközben mesélte el a következőket:

Az elhunyt Ferdinánd királlyal többször beszélt a zsidókérdésről. Azt mondja, hogy Ferdinánd király nagyon megértő és toleráns volt a zsidósággal szemben és mikor a háború kitört, azt mondotta neki, meglátja főrabbi ur, ez a háború elhozza a zsidóság egyenjogúsítását Romániában. (Hol tudvalevőleg háború előtt nem volt meg!) És mikor aztán háború után alkotmányjogilag rendeződött a zsidókérdés, emlékezett akkori mondására

és hivatkozott is rá. Egyizben a zsidóságról és kommunizmusról volt szó közöttük. Azt mondja a király. Miért van az, hogy annyi zsidó vezér van a kommunisták között? Trocky, Kamenev, Radek és Kun Béla. Igaz, — mondja a király — hogy ez utóbbinak apja, aki akkoriban Erdélyben lakott (aki akkoriban Maniu miniszterelnök Magyarországon levő édesanyjával cserélték ki) kihallgatáson volt nála és kijelentette, hogy nem azonosítja magát fiával. Azt mondja erre Niemerover:

„Látja felség, amint a Kun apja megtagad vele minden közösséget, ugy mi zsidók csaknem mindannyian. Hiszen mi mindannyian szabadfoglalkozást űzünk, kereskedők, iparosok, intellektuelek, nekünk éltető elemünk a mai társadalmi rend, hát hogy láthatnánk mi szívesen a kommunit?“

— Igaz, igaz, — mondja a király — ezt én és még más intellektuell megértjük, de a tömeg széles és nem eléggé kulturált rétegének ezt nehezen lehet megmagyarázni.

Majd azt említi meg a főrabbi, hogy Mária királyné is igen jó véleménnyel van a zsidóságról és az egész királyi család.

Mikor Ciorogáriu püspöktől lejött elmondotta, hogy a püspök rosszalja azon váradai zsidók eljárását, kik mindenkor kihangsúlyozzák magyarságukat. Minek azt hangoztatni, elég ha magyarul beszélnek. Erre a főrabbi igen bölcsen megmagyarázta a püspöknek azt a nagy problémát, melyet az imperium-változás jelent az itteni zsidóságnak.

Niemerover lelkes cionista és azt mondja, nem érti meg, hogy ha valaki nem ragaszkodik szigorúan vallásához és nem is cionista, hogy tudja elrendezni lelkületében azt a komplexumot, melyet röviden és egyszerűen: zsidóságnak nevezünk.

Nagyon tetszett neki a váradai zsidó élet, a kulturális intézmények és zsidó megnyilatkozások, ismeri a „Népünk“-et és szükségesnek látja azt, mint a zsidóság többségét képező vallásos cionisták organumát.

Igazán élvezetes és feledhetetlen volt az az idő, melyet e nagy férfiú társaságában töltöttem és örvendek, hogy a romániai zsidóság eme kimagasló alakjával megismerkedhettem.

Leitner Zoltán

HIREK.

Felelős szerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR.

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Chesván 12, nov. 15.

Szombat: Chesván 13, nov. 16.

Szombat bejövetele:

üzlet bezárás 4.35

gyertyagyújtás 4.45

Istentisztelet kezdete 4.50

Szombat kimenetele 5.45

— **A soproni orth. főrabbi meghalt.** Grünwald Menachem, a soproni orth. hitközség nagytekintélyű főrabbija Tisri hó 25-én 86 éves korában elhunyt. A nagy tudása és jámborsága révén messze földön híres főpap Sárbogárdon, Pincehelyen és Kiskunhalason folytatott tanulmányokat, majd Pozsonyba került, ahol a világhírű Kszav Szófer egyik legkedvesebb tanítványa volt. Onnan került Sopronba, mely az ő vezetése mellett fejlődött tekintélyes nagy hitközséggé. Halála általános mély részvételt kelt az orthodoxiában. Temetése meghatározó különösége között folyt le.

— **Pogrom egy oroszországi zsidó kolónián.** Strugowo Bude falu orosz parasztjai megtámadták a közelben lévő zsidó kolóniát, amely 1924-ben alakult. A parasztok vezére egy Zlate Bichovszky nevű zsidó asszonyt agyonvert. Sokan súlyosan megsebesültek. A faluszovjet és az ifjúkommunisták egyáltalában nem avatkoztak bele a parasztok vérengzésébe és nyugodtan nézték a kolónia teljes elpusztítását. A milícia másnap elfogja a pogrom vezéreit. A kerületi bíróság a pogromok egyik vezetőjét, aki a zsidó asszonyt agyonverte, halálra, a többieket nyolc és hat évi börtönre továbbá deportálásra ítélte.

— **A Mizrahi középeurpai konferenciája Berlinben.** A Mizrahi Világorganizáció jeruzsálemi központja elhatározta, hogy egy delegációt küld ki rendkívüli missióval Európába. Ezen delegáció egyik legfontosabb kötelessége lesz a különböző ország mizrahi szervezeteit erősíteni és azokat erőteljes, szilárd alapokra fektetni. Egyben ez uton felhozni azon szükséges anyagi energiákat, melyekkel a Mizrahi a legsürgősebb és legfontosabb feladatait Erecz-Jiszraelba elvégezze, hogy vallásos intézményei megfelelően alátámasszassanak. E célból a Mizrahi középeurpai országos szervezetei *folyó hó 18-án Berlinben* egy konferenciát tartanak a következő napirenddel: 1.) Jelentés a palesztinai helyzetről. 2.) Jelentés a palesztinai Mizrahi helyzetéről. 3.) Tanácskozások a Mizrahi folyó évi költségvetésének felhozásáról. 4.) Szervezeti munka és a Keren Erecz-Jiszrael alap felhozása.

— **Az oradeai Siur és Jeszoda Hatorah egyület** meg akarja ünnepelni Fisch Izrael együleti tanár 25 éves tanári működését. Azon célból, hogy az ünnepegy impozáns legyen, felkéri ez uton nevezett összes régi tanítványait, hogy cimüket Dr. Brüll Sándor ügyvéd, Oradea, Str. Cosbuc 8 mielőbb közölni sziveskedjenek, a ki bárkinek készséggel szolgál felvilágosítással az ünnepegyre vonatkozólag.

— **A szatmári „Ceire Mizrahi” Kulturprogramja.** A szatmári nemzeti alapon álló vallásos ifjúság nagyszabású kulturprogramot állított össze, hogy megismertesse a Mizrahi lényegét és cél-kitűzését a satu-marei zsidósággal. Az első ilyen előadást az ifjúság folyó hó 17-én este 8 órakor fogja megtartani a Mizrahi saját termében.

Az előadást Dr. Stern Mór a Mizrahi Erdélyrészi Központ alelnöke fogja bevezetni. Az ifjúsági problémákat, a zsidó vallásos nacionalizmus lényegét és céljait, *Ordentlich Viktor* a Ceire Mizrahi titkára fogja kimerítően ismertetni. A sorozatos zsidó kultur előadások iránt általános érdeklődés mutatkozik, melynél a vezetőség a párton kívülálló vendégeket is szívesen lát. E helyen szükségesnek látjuk korrigálni a multkori szatmári meetinggel kapcsolatosan, hogy a Ceire Mizrahi ifjúság részéről a nagy gyűlést Grünglas József, a Ceire Mizrahi agilis elnöke üdvözölte.

— **Egy Talmid-chochem halálos szerencsétlensége.** Borzalmas szerencsétlenség híre érkezett hozzánk Nagysomkutról. *Herskovits Eleázár* a Weiszféle malom könyvelője, miközben az olaj présnél foglalatzkodott és egy kereket akart megindítani, anélkül, hogy észrevette volna, a szij elkapta kabátját és a nagy lendítő kerék hatszor körülforgatta. Életveszélyes sérüléseivel kórházba szállították, lábait amputálták, de sajnos nem lehetett megmenteni az életnek. A tragikus véget ért *Herskovitsot*, aki meggyeszeri elismert Talmid-chochem és jámbor ember volt, még az nap délután eltemették. Temetésén többszáz főnyi tömeg vett részt. *Halpert Ármin* főrabbi tartott szivbemarkoló gyászbeszédet az elhunyt fölött, melynek hatása alatt a gyászoló tömeg többször hangosan felzokogott. A szeren-

csétlen véget ért *Herskovits*, feleséget és hét árva hagyott hátra, kik iránt óriási a részvét.

— **Az olasz-zsidók Palesztináért.** Róma nov. 6. Zsidó körökben általánosan az a vélemény az olaszországi zsidóságról, hogy az teljesen asszimilálódott és így a cionizmus és Palesztina iránt nem mutat érdeklődést. Ezzel szemben a valóság az, hogy a számnál fogva jelentéktelen olaszországi zsidóság igen erős cionista munkát végez. A legtöbb városban cionista egyesületek működnek. Legújabb értesülésünk szerint ez a zsidóság most nagyarányú akciót indított a Keren Kajemeth érdekében. Egy Palesztinában élő zsidó dr. A. Serini Olaszországban „A Föld” címen társaságot alapított, amely Palesztinában narancsligetek létesítésével fog foglalkozni. A társaság az általa megvett földeket és narancskerteket a Keren Kajemethnek ajándékozza azzal, hogy ezeket örökbe kizárólag a társaság tagjainak adhatja. Az utolsó hetekben ez a társaság Bnei Brak és Petách-Tikva között a Tel-Aviv felé vezető ut mentén nagyértékű narancsföldeket szerzett meg és kétszáz dunamnyi földet már át is adott a Keren Kajemethnek, amelytől 49 évre bérbevette nyomban ugyanezeket a földeket. Ez a megállapodás igen nagyjelentőségű, mert mutatja, hogy a magántőke mennyire bekapcsolódhatik a zsidó nemzeti mozgalom céljaiba és a Keren Kajemeth jövő fejlődésének új utakat nyit meg.

— **Megkezdtek a segélyek kiosztását a palesztinai károsultak között.** Jeruzsálem november 6. A palesztinai ujjáépítő bizottság 8 órán át tartó ülés után elhatározta, hogy a világ minden részéről befolyt gyorssegélyek akcióiból 30 ezer fontot fog szétosztani a zavarok alatt károsult egyének és intézmények között. A szétosztás akként fog történni, hogy a városi és falusi lakosság egyforma arányban részesüljön az összegből. — A palesztinai zavargások egyik örömdetes következménye, hogy a régi és az új jisiv között Palesztinában közeledés jött létre. Ezt a tényt legszebben illusztrálja a jeruzsálemi Kolehvezető ősz rabbiának, Chajim Sonnenfeldnek az egyik prédikációja, amelyben kijelentette: „Minden Istenfélő zsidónak szent kötelessége a chalucok életéért imádkozni, akik bennünket a veszély idején megmentettek”.

A ki egyszer próbálta állandóan veszi a Benzit szappant

Az ifjúságról

Az augusztusban lezajlott országrészi Zeire Misráchi konferencia új irányt adott az ifjúsági mozgalmunknak. Eddig is voltak csoportjaink, volt központunk, de nem volt szervezet. A szigeti konferencia összehozta e két tényezőt, a központot és a csoportokat és csinált belőlük egy szervezetet.

Alig két hónap telt el a konferencia óta és máris jelentősen haladt a munkánk. Az adminisztrációt átszerveztük, függetlenítettük a helyi csoporttól. Állandósítottuk a kontaktust a csoportjaink és barátainkal a két-három hetenként megjelenő bulletinünk és lapunk segítségével. Folyamatban van új csoportok alakulása több helyiségben. Nagyváradon megalakítottuk a *Poale Mizráchi*, mely tisztán olyan egyénekből áll, kik eddig teljesen távol álltak mozgalmunktól. Különösen a K. K. L. terén várunk tölték eredményes munkát, a Ceirothot is újjászerveztük a napokban, mely által a végrehajtóbizottság tagjai mentesülni fognak a helyi munkától és teljes erejükkel a központnak dolgozhatnak.

Propaganda szempontjából sokat várunk a nemsokára megjelenő kiadványainktól, melyek közül a *Ráv Fischmann* által írt tanulmány a napokban jön sajtó alá rendezve. Ezt követni fogják gyors egymásutánban a többi kiadványaink is. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a kiadványoknak a mizráchi eszmék terjesztése, ismertetése és kimélyítése szempontjából.

Személyes kapcsolatot is létesítettünk a csoportokkal. Többek közt a csernovitzi Ceire központot látogatta meg Neumann Móse megbízottunk, ki beható tanácskozásokat folytatott a két testvér szervezet problémáit és kapcsolatait illetőleg.

A közelmúlt erec-jiszraeli események, melyek felrázták az egész világ zsidóságát mély letargiájából, Erdélyben is érezteti hatását. Ahelyett, mint ahogy azt sok antionista szerette volna visszaféjlesztést okozott volna, erős fellendülést hozott magával. Az ifjúság keze ökölbe szorult, mikor a híreket olvasta és mind ott szeretett volna lenni Erecz-Jiszraelben, segíteni a jisivnak az önvédelemben. Az ifjúság érdeklődése fel van csigázva Erecz-Jiszrael és a zsidó nemzeti mozgalom iránt. A zsidó ifju lelkek tele vannak lappangó tüzzel, melyet csak lángra kell lobbantani. Soha nem volt ily kitűnő alkalom az ifjúság megszervezésére mint most. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy az egész ifjúságot zászlónk alá tömörítsük, melyen arany betűkkel ragyog a jel-szavunk: „Tóra-Ve-avoda”

Goldstein Vilmos

Támogatást az ortodoxiának !!

A mult héten az erdélyi orthodoxia egyik prominens rabbi egyéniségétől egy nyilatkozat jelent meg, amelyben tiltakozik az ellen, hogy ő a hitközségek bukaresti konferenciáján részt vett volna. Abban az időben kizárólagosan a spanyol hitközségek alakítására vonatkozó intézkedések ügyében tartózkodott a fővárosban és a besztzercei Központi Iroda ügyében hozott határozattal a főrabbi személye összefüggésbe nem hozható.

Amennyi történelmi hűség van ebben a nyilatkozatban — mert szóról-szóra igaz — egyidejűleg körtünete az erdélyi orthodoxiának és rabbi karának.

Országunk rabbi korifeusainak ez a gyöngesége és megapulásá teszi lehetővé azt a merényletet, amely az orthodoxia ellen készül. Nincs, aki vétőt kiáltson, amidőn szétbontani és szétzüllesztetni akarják nagyapaink művét, melyet a vallásos orth. zsidó szellem mentsváraként alkottak. Nincs aki hands-off-ot kiáltson, amidőn látják, hogy lelkesmeretlen kezek tűzcsóvákat dobznak az orthodoxia 60 éves épületére. Nincs, aki Apage-Satanast kiáltson azoknak, akik vallási köntösbe burkolva, bujtogatnak orthodoxiánk egysége ellen.

Kinek a feladata, hogy bennünket megvédjen? Nem éppen azoké az uraké, akiknek élethivatásuk a vallás, az orthodox szellem és intézményei fölötti örökösödés? De ha az örök elbujnak, bárki orvul támadhat rá, a ház gyanútlan lakóira שאלו את תלמידי שארלו את מה אברהם הארמי Megkérdezték a tudósokat miért veszett el az ország és nem tudtak válaszolni. Felelőségre vonták őket, miért hagyták veszni Isten szent országát és nem tudtak rá megfelelni. Ma megismétlődik a gyászos történelmi esemény, ha papjaink nem mernek nyílt sisakkal sorompóba szállni az orthodoxia védelmére, ha csak sugdosva aggályoskodnak, משרבו לוחשי לוישות רבה הרואו את בישראל, ha csak anonima helyeselik a hitközségek megmozdulását, akkor őket is joggal fogjuk felelőségre vonni. על מה אברהם הארמי

A hitközségek megkövetelik papjaiktól, hogy nyíltan mögéljük sorakozzanak és támogassák őket létfentartási harcukban. Ezt kívánja a becsület. De ezt kívánja hivatásuk is, mert ha a hitközségek szertefoszlanak, működési területük is megszűnik להמתים להללו

Hirsch Jakob
a nagybányai orth. hitk. elnöke.

Férfi és hölgy **fodrászüzletemet**
legmodernebbül rendeztem be.
Manikűr, hajfestési és minden ezen szakmába vágó munkák legpontosabb teljesítése.
Olcsó szolid árban. Szlves pártfogást kér.
ORNSTEIN IZIDOR
uri- és hölgyfodrász, Kert-ucca 1.
Külön razoi terem!

Krawattenstoff-Webererei
und Confectionierung
Leó Koós
ENGRASS ENGRASS
ORADEA
Str. Lecramioarelor

VICTORIA MŰMALOM

Str. Vilson (Füzes-uccán, állatvásártéri hid mellett) értesíti a nagyérdemű ölető közönséget, hogy az ujonnan épített és legmodernebb gépekkel felszerelt műmalomát tüzembe helyezte. A mai naptól kezdve az ölető közönség rendelkezésére bocsátja és kéri szlves pártfogását.

Gége és légszőhurut
legbiztosabb gyógyvize
Máriavölgyi ásványvíz
Megrendelhető:
Str. Men Filipescu (Szarvas-sor) 23.
TELEFON: 170.

Hirdessen a „Népünk”-ben

A „farizeusok“.

Mi, hithű zsidók „perusim“nak azaz „tartozkodóknak“ nevezzük őket, a második templom idejében előtt és utána élt ama tudós jámborokat, akik egyesítették magukban a hihűség, tudományosság, hazafiasság és emberiség, egyszóval a zsidó szentségek összes követelményeit. Ennek megfelelően az őket megillető tisztelettel gondolunk mindig rájuk és bizonyos, hogy a zsidóság fennmaradása az ő tántoríthatatlan elhűségüknek köszönhető.

Nem így a nemzsidó közvélemény és a kevésbé jól informált, mert a zsidó hagyománytól el-távolodott asszimiláns zsidóság, amelyek az Ujtes-tamentum nyomán a farizeusokban a merev dogmatizmus, szemforgató képmutatás és antihumanizmus képviselőit látják. Ennek az elfogult és ami fontos; történelemellenes és tudománytalan nézet-nek megdöntésére érdemes minden alkalmat felhasználni, annál inkább, mivel ez a felfogás az egész hagyományhű zsidóság megítélésénél is érez-teti káros hatását, lévén a mai zsidóság vérszerinti és szellemi tekintetben egyaránt, nagyrészt éppen a farizeusok leszármazottja.

Aból az alkalomból, hogy a nálunk ugyszól-ván ismeretlen, de a nyugati országokban és az Egye-sült-Államokban annál nagyobbra tartott amerikai tudós és író: Ludwig Lewisohn legújabb regénye: „Az örök sziget“ címen legközelebb magyar nyelven is megjelenik, érdemesnek tartjuk e regény egyik fejezetét, melynek igazságtalanságai nem hangsúlyozhatók eléggé, ideiktatni.

„A farizeusoknak rosszhangzásu nevük van a történelemben. A keresztény legenda és hagyomány szerint megcsontosodott formalisták és szenteske-dők voltak, akik szándékosan elzárkóztak a hajna-lódó fény elől és kiszolgáltatták a halálnak a dic-sőség királyát. A tiszta valóság az, hogy egy rab-szolgaságban szynlódó nemzet hazafias és százsza-zalékos fiai voltak, akiket az osztrák kormányzat alatt szynlódó olaszokhoz lehet hasonlítani. Nem lázadtak fel, mert nem volt semmi reményük s mert az a fogalom, hogy egy nemzetnek joga van sza-badságához, még nem is volt meg a világon. De a szenvedély és az impulzus meg volt. Céljuk az volt, hogy megőrizzék a zsidó nemzetiséget; hogy vallási és kulturális összetartással helyettesítsék a politikai függetlenséget; hogy megőrizzék Izraelt attól, hogy mint nép: kivándorlás, elkeveredés, elró-maisodás, elgörögösödés által, szétforgácsolódjék és megsemmisüljön. Milyen igazuk volt mint gya-korlati politikuskoknak! Eljött, mint minden iskolás gyermek tudja, a 70.-év, mikor a Templomot el-pusztították; eljötték a még rettenetesebb korlátozó törvények és megszállások Hadrianus alatt... Ma-napság az elnyomott nemzeti kisebbségek életben maradnak nyelvük, irodalmuk és iskoláik megőrzése által. A zsidók életben maradtak azért, hogy meg-őrizték nemzeti vallásukat és annak könyörtelenül bonyodalmas törvényeit... A farizeusok a nemzet őrzői voltak... Legkevésbé sem tiltakoztak Jézus tanításainak erkölcsi vagy tisztán szellemi oldalai ellen; Jézus e tekintetben semmi olyat nem mon-dott, amit bölcsék és proféták már azelőtt ne mondtak volna s ami törvényként vagy zsidó aspi-rációként ne lett volna illően megtestesítve vala-mely szent könyvben vagy elfogadott hagyomány-ban. Ami ellen tiltakoztak már első gyenge meg-mozduláskor is, amiből később a kereszténység lett, az annak egyetemessége, antinacionalizmusa, feltételezett szétmállasztó ereje volt... Ami a ke-resztrefeszítést illeti, a legendát elfogadva, bátran Pontius Pilatusra háríthatjuk a felelősséget, aki imperialista és százszaalékos római hazafi volt, és azon igyekezett — mint ama tábornok, aki Amritsar-ban kiadta a parancsot, hogy a védtelen tömeg közé löjjenek — hogy megőrizze a birodalmat, melyet szolgál. A keresztrefeszítés csak éppen olyan szokása volt, mint a gépfegyver használata a ha-talom mai imperialista végrehajtóinak. Száz szama-ritánust keresztrefeszített, mert vallásos zarán-doklást rendeztek egy bizonyos hegyre, mely, mint gyenge maradékaik lakóhelye, ma is látható az arab Jellin nevű város közelében. Eggyel több vagy ke-vesebb keresztrefeszítés alig jelentett neki valamit. Csak hogy a kereszt festőbb a gépfegyvernél és egy még hitregeköltő korban volt használatos.

Hát én, a pacifista, internacionalista, meg nem alkuvó szabadgondolkodó, most egyszerre — a magam zsidó vessző paripáját lovagolva — védem a fraizeusokat, akik ellenségei voltak az egyetemes testvériség tanának, és pártot ütöttek ellene, ki a vi-lág egyesült erőivel szembeszegülő szellem magá-nos hatalmának örök s még azok szemében is szentséges jelképe, kik életének történeti tényvol-tát is kétségbevonják? Nem. Az én helyem örök-ké a kitagadottak, az ellenszegülők, a megvetettek és elutasítottak, a Jeremiások vagy, a maguk törté-nelmi órájában, a Jézusok mellett van... Csak min-den emberi gondolatör végén valami kerek ellen-mondás van. Egy becsvágyó birodalomban, mely a maga millióit beleveti a háboruba, a defétista az igazságos férfiu és az abszolút pacifista az embe-riség egyetlen megmaradt barátja. De egy elnyo-mott, megtizedelt és meggyötört nemzeti kisebbség-ben — mint a zsidók Róma alatt — nem lehet-

valamit, nem lehet-e sok mindent azok javára mon-dani, akik azon reszketnek, hogy egyetlen cseppnyi, egy mákszemnyi se felejtődjék el, vagy vesszen el abból a kulturális vagy vallási örökségből, amely ama kisebbséget néppé teszi? Mert egy népben éppen úgy megvan az akarat, hogy életben maradjon, mint az egyes emberben. És a pusztá létezés-nek, a pusztá folytonosságnak ez az akarat, melyet örökre meg kell különböztetni a hatalom vagy az uralom akarásától: szent... Röviden: a hatalom a megkülönböztető jel. Ugyanaz a cselekedet, amely a gyenge vagy legyőzött népnél helyes, helytelen a hatalmasnál és győzedelmesnél. A kormányzás leg-bensőbb titka az a titok, hogy a vereség igazá-ban győzelem, a győzelem vereség, a védtelenség a legerősebb pajzs és a hatalmas zászlóalj csak megannyi törött nádszálak... Ghandi élő hang lesz az emberek tanácskozásában és élő látomány tűzhelyeiknél, amikor mind a hatalmak és fejede-lemségek, melyek szembe szálltak vele, már csak por lesznek, melyet véletlen szelek szétszórnak... De figyeljétek meg kérlek, hogy Ghandi, ki ebben a tekintetben a farizeusokhoz hasonlatosabb, honi szöttest, honi nyelvet, honi gondolatot kíván, s a maga népe sajátos szellemi, sőt anyagi életének megőrzését... Mielőtt lehet nemzetköziség, kell lenniök nemzeteknek. És nem szabad megenged-nünk, hogy az erős nemzetek eltiporják a gyengé-ket, mielőtt a nemzetköziség napjai elérkeznek. Az erősek kedvéért meg kell tartanunk a gyengéket: csupán a gyengékkel való társulás által menekül-hetnek meg az erősek bűneitől... (M. H.)

Oradeai Orth. Izr. Hitközség.

757/929.

Árlejtési hirdetmény.

Az oradeai Ortodox izraelita hitközség folyó évi november hó 17-én d. e. 11 órakor a hitközség tanácstermében tartandó nyilvános árlejtésen bérbe adja a szárnyas vágóhid mellett levő toltépfő helyi-ségében 1930 év január 1-től gyakorolható toltépfő jogot egy, esetleg több évre.

Árlejtési feltételek a hitközségi irodában meg-tudhatók, ahová zárt ajánlatok, 1929. november 16-ig beadhatók.

Oradea, 1929. október hó 29.

Freund Hermann
elnök h.

Kirsch Henrik
főjegyző.

WEISZ E. ZSIGMOND férfiszabó üzletét

Rákóczy-ut 6 sz. alá Orsolya zárda épületbe helyezte át. Apolló drogériával szemben.

A legnagyobb divatruhákat elsőrangú készítése Angol és Skót szöve-tekkel. — Aki szépen s jól akar öltözködni, minden igényét olcsón bi-elégítheti e cégnél.

WEISZ E. ZSIGMOND
Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 6.

Aki

üveg és porcellán

szükségletét olcsón akarja beszerezni, láto-gasson el a Nagypiac-tör 4 sz. alatt (volt Kugler és Andrányi ház) ujjonnan megnyílt üveg és porcellán üzletbe, ahol a legizlé-sesebb márkás porcellánokat felüő olcsó árban szerezheti be! Nászajándék tárgyakban óriási választék. Hauer Mór

Ablaküvegezést és képeretezést olcsón vállalom.

Bőrönd javító műhely

Elvállalom minden e szakmában vágó javításokat és rendeléseket.

Bőrönd mintakofferek legnagyobb választékban kaphatók.
WEINGARTEN I. ORADEA, PIATA UNIRI 7.

Felhívás!

T. olvasóink figyelmébe!

Ha megbízható tisztán kezelt orth. kóser liba húst és zsírt jutányosan akarnak vásárolni keressék fel

Klein huscsarnokát

Kapucinus-ucca 6 sz.

Vendéglősök és viszont eladók nagy ár kedvezményben részesülnek. Szétküldés pos-tán és vasuton.

Kérem vigyázni a címre

POSZTÓ ENGROS

Legolcsóbb bevásárlási forrás

HAVAS & GRÜNFELD, ORADEA

Sirada Avram Iancu 6

Kicsinyben, eladás engros árakban csakis készpénz ellenében.

Olcsó tűzifa

I. száraz cserhasáb . L. 390 || I. száraz bükkhasáb . L. 370
I. száraz gyertyánhas. L. 380 || I. száraz dörongfa . L. 330
Ezen árak méterenkint a telepen értendők

Házhoz szállítás méterenkint 30 Lei

Vulcan-fatelep Ugyanitt cser, gyertyán és bükkfa felvágott állapotban is kapható
Nagypiac-tör Közraktár mögött. Telefon 632

Legjobb ridikulókat,

oldaltárcákat, pénzerszényeket és bőröndöket minden kivételben gyári árban árusítunk. Ugyanitt minden szakmában vágó ren-deléseket és javításokat vállalunk.

Nagyvárad Bőröndgyár városi lerakata
Bulv. Reg. Ferdinand I.

Szenzációs olcsó áron legto-kételesebb rádiókészülékek, alkatrészek és akkumulátortöltés
Lei 15, — 25, — 35 árban
RAJZ ANTAL és Fia Str. Alex. (Teleki-u. 2.)
Telefon: 512.

Acéllemez üzlet REDŐNYÖKET

Esslingeni ablak a létező legjobb kivitelben és legolcsóbb árban készítünk és szállítunk!
ÁRAJÁNLATTAL DIJTALANUL SZOLGÁLUNK.
Halász Testvérek Redőny és lakatosárnygár
Oradea, Str. Cogălniceanu 16.
Telefon: 364.

ORTH. אורח

Amsel vendéglő

Tulajdonos: STERN SÁMUEL

ORADEA

Piața M. Viteazul (Nagypiac-tör) 7.

AZ ÉRELMESZESÉDÉS a 40 éven felüli egyé-neknél többé kevésbé jelentkezik. Agnyomás fő-fájás, szédülés, nagyothallás, szibbadás, vérkeringési zavarok, mind az elmeszesedés tünetei. Kiti-űnben bevált ellenszer az egész orvosi kar által ajánlott CIGELKAL (Csehszlovákia) LAJOS FORRÁS fel-tűnően kellemes ízű JODOS GYÓGYVIZE, amelyből 20—25 üvegnek 6—8 héten át évenként való el-fogyasztása után a szervezet felfrissül az életkedv megújul s az étvágy fokozatosan emelkedik. Kérjen mindenütt ismertetőt kívánatra bárkinek szívesen küld a CIGELKAI jódos gyógyforrások romániai vezérképvisellete, ARINIȘ (Egerhát) jud. Salaj.

ESŐERNYŐJ ROSENBERG TESTVÉREK

Str. Nic. Iorga (Zöldfa-ucca) 17.

Behuzást, javítást, gyorsan, pontosan és olcsón készít.

KALAPOT és URIDIVAT
CIKKET CSAK
ROTH M. utóda cégnél
vásároljunk.